

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พระมหากษัตริย์ไทยหลายพระองค์ได้ทรงเล็งเห็นความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทรงเผยแพร่ความรู้ด้านนี้ให้แก่พสกนิกร อีกทั้งทรงนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของพสกนิกรชาวไทย ตลอดระยะเวลาอันยาวนานตั้งแต่ทรงขึ้นครองราชย์สมบัติจนถึงปัจจุบัน ในวโรกาสที่พระองค์ครองราชย์ครบ 50 ปี ในปี 2539 ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงน้อมเกล้าขอพระราชทานอนุญาตจัดทำโครงการศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา เพื่อร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี โดยในเบื้องต้นตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะจัดตั้งศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาให้ครบทุกจังหวัด จังหวัดละ 1 แห่ง และส่งเสริมให้มีเครือข่ายในการจัดกิจกรรมศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาขึ้นในสวนสัตว์ อุทยานแห่งชาติ ศูนย์เยาวชน และสถานศึกษา ตามสภาพความพร้อมของแต่ละแห่งนั้นๆ แต่ด้วยความจำกัดในเรื่องของงบประมาณ ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงปรับลดจำนวนของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาลง ให้เหลือเขตการศึกษาละ 1 แห่ง โดยใช้เกณฑ์การแบ่งเขตการศึกษาแบบเดิม แบ่งได้ทั้งหมด 12 เขต ซึ่งเขตการศึกษา 8 ครอบคลุมพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัดนั้น ทางกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาถึงความพร้อมและความเหมาะสมของแต่ละจังหวัด จึงมอบหมายให้จังหวัดลำปางเป็นผู้รับผิดชอบศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาในเขตการศึกษานี้ (โครงการศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาและเครือข่าย เพื่อร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี, 2539)

ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปาง เป็นสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2540 ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่เดียวกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปางมีอาคารที่ทำกรจำนวน 2 หลัง และบริเวณโดยรอบอาคาร ประกอบด้วย สระน้ำ 2 แห่ง ลานกิจกรรม ศาลาขนาดใหญ่สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2 หลัง สวนป่าไม้สัก สวนไผ่ สวนสุขภาพ และสวนวิทยาศาสตร์ (ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปาง, 2548) มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน กระตุ้นการคิดพิจารณาโดยใช้เหตุผลและผลให้โอกาสการเรียนรู้ด้วยตัวเอง สนับสนุนกิจกรรมการศึกษาของครอบครัว ส่งเสริมการเรียนการสอนของสถานศึกษาทุกระดับ และจัดกิจกรรมตามความต้องการของชุมชน

พื้นที่ของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปาง มีไว้สำหรับจัดกิจกรรมด้านวิทยาศาสตร์พื้นฐาน วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์สุขภาพ และดาราศาสตร์ โดยผู้ใช้บริการกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียน นักศึกษา รวมทั้งประชาชนผู้สนใจทั่วไป โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นนั้น มีทั้งรูปแบบของกิจกรรมนอกระบบ เช่น ค่ายวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งได้แก่ บริการนำชมนิทรรศการ ฐานการเรียนรู้ แบบประจำและแบบเคลื่อนที่ โดยนิทรรศการแบบเคลื่อนที่นั้น ได้ออกไปจัดกิจกรรมนอกสถานที่ในงานกาชาด งานวันเด็ก และศูนย์ฝึกลูกช้าง ซึ่งได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นจำนวนมาก

กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดขึ้น มีส่วนช่วยในการพัฒนาศักยภาพทางการศึกษาในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปางจึงเล็งเห็นความสำคัญของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ นักเรียนและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าร่วมกิจกรรมและเยี่ยมชมนิทรรศการที่ได้จัดขึ้นในวัน เวลา และสถานที่ที่ได้ กำหนดไว้ นำมาซึ่งความรู้ ประสบการณ์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้อย่างเต็มที่ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้นนั้น จะเน้นให้บริการแก่นักเรียน นักศึกษาเป็นหลัก โดยเริ่มจากนักเรียนนักศึกษาในจังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นจังหวัดที่ตั้งของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา และตั้งเป้าหมายที่จะขยายกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมพื้นที่ 8 ภูมิภาคเหนือตอนบนในอนาคตอันใกล้

ในการดำเนินงานเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับข้อมูลข่าวสารและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้นั้น ควรเริ่มจากการติดต่อสื่อสารการตลาด เพราะเป็นกระบวนการเพื่อสื่อสารข้อมูลของสินค้าและบริการ หรือความคิดสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (ประคิษฐ์ ชุมพลเสถียร, 2544) การสื่อสารการตลาดของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปางที่ใช้ในปัจจุบันเป็นการสื่อสารการตลาดเชิงรุก โดยการเข้าถึงสถาบันการศึกษา โดยตรง เสนอข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆแก่อาจารย์ เพื่อนำ ข้อมูลดังกล่าวเผยแพร่ต่อนักเรียน นักศึกษาอีกต่อหนึ่ง สำหรับผู้สนใจทั่วไปนั้น ใช้การสื่อสารการตลาดผ่านทางวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และแผ่นป้ายโปสเตอร์ โดยเป้าหมายจำนวนผู้ใช้บริการในปี 2547 อยู่ที่ประมาณ 70,000 คน ซึ่งทางศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปางสามารถทำให้ออดของผู้ใช้บริการเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ก็จริง แต่สัดส่วนของนักเรียนนักศึกษาเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ใช้บริการทั้งหมดยังถือว่าค่อนข้างต่ำ คือ ยังไม่ถึงครึ่งหนึ่งของผู้ใช้บริการทั้งหมด ทั้งๆที่นักเรียน นักศึกษาเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก และทางศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปาง มีความประสงค์ที่จะให้จำนวนผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 10 จากปีที่ผ่านมา จึงตั้งเป้าหมายที่จะมุ่งให้ความสำคัญกับการสื่อสารการตลาดไปยังกลุ่ม

นักเรียน นักศึกษาอย่างจริงจัง ทั้งนี้ตัวเลขของจำนวนผู้ใช้บริการที่ตั้งเป้าหมายไว้นั้น ต้องผ่านการพิจารณาเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณประจำปี ร่วมกับสำนักงานบริหารงานการศึกษานอก-โรงเรียนและสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ขวัญหทัย จารุจินดา, 2548)

การสื่อสารการตลาดเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งนอกจากจะสามารถนำข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมทางการศึกษา ของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปางออกสู่กลุ่มเป้าหมายแล้วยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐและประชาชนอีกด้วย ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับ ทักษะคตินักเรียนที่มีต่อการสื่อสารการตลาดของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปาง เนื่องจากนักเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก และเป็นกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาศักยภาพทางด้านวิทยาศาสตร์อย่างจริงจัง โดยผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการเยี่ยมชมนิทรรศการทั้งภายในและภายนอกสถานที่เพื่อให้ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปางสามารถนำผลการศึกษาด้านของความรู้ ความเข้าใจและพฤติกรรมที่มีต่อการสื่อสารการตลาดของนักเรียน ไปปรับปรุงกิจกรรมการสื่อสารการตลาดของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปาง ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ อีกทั้งยังสามารถเป็นแนวทางให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานำไปประยุกต์ ใช้ในแผนการปฏิบัติงานด้านการสื่อสารการตลาด ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการสื่อสารการตลาดของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปาง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบทัศนคติของนักเรียน ที่มีต่อการสื่อสารการตลาดของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปาง
2. สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงานด้านการสื่อสารการตลาดของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาและหน่วยงานอื่นๆทั้งของภาครัฐและเอกชนได้

นิยามศัพท์

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก พฤติกรรม ความพึงพอใจ และปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากการมีพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อการสื่อสารการตลาดของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปาง

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดลำปาง จำนวน 12 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นจากอำเภอเมือง 6 โรงเรียน และอำเภออื่นๆ อีก 6 โรงเรียน

การสื่อสารการตลาด หมายถึง กระบวนการเพื่อสื่อสารข้อมูลของสินค้า บริการ หรือความคิดสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เครื่องมือสื่อสารการตลาดประกอบด้วย การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การขายโดยพนักงานขาย และการตลาดทางตรง

ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปาง หมายถึง สถานศึกษาที่ให้บริการแก่นักเรียน นักศึกษา ทั้งในและนอกระบบ รวมถึงประชาชนผู้สนใจทั่วไป เพื่อศึกษาหาความรู้ด้านวิทยาศาสตร์พื้นฐาน วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์สุขภาพ และดาราศาสตร์ เป็นสถานศึกษาในสังกัดของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้ประกาศจัดตั้งเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2540 ตั้งอยู่ที่ บ้านเขาลำดวน หมู่ที่ 12 ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง